

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE LAKBORSLEI 339 TE DEURNE (ANTWERPEN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 550

Rapport opgemaakt door: Sebastiaan Goovaerts

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

oktober -
december 2017

Dossiernr. 21450

OE: 2017J356

Aartselaar

INHOUD

1	Inleiding	4
2	Gemotiveerd advies	5
2.1	Geplande werken	5
2.2	Afweging strategie.....	7
3	Toepassingsgebied	8
4	Vooropgestelde strategie	9
4.1	Proefsleuvenonderzoek.....	9
4.2	Onderzoekstechnieken.....	12
4.3	Criteria voor het niet uitvoeren van de voorziene onderzoeksmethoden.....	14
4.4	Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	14
5	Uitzonderingsmodaliteiten.....	15
5.1	Competenties	15
5.2	Risicofactoren	15
5.3	Vondsten	15
6	Bibliografie.....	16

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Situering van de voorgestelde proefsleuven op het onderzoeksgebied. (bron: Geopunt 2017).....	9
---	---

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de bouwheer naar aanleiding van de geplande werken aan de Lakkorslei 339 te Deurne. Deze werken houden het onderstaande in:

- Verbouwing van het hoofdgebouw straatzijde
- Afbraak 20ste-eeuwse paviljoenen bestaande uit lichte prefabconstructies die hoofdzakelijk leslokalen en een turnzaal huisvesten
- Afbraak 20ste-eeuws paviljoen van voormalig zwembad
- Bouw van een grote nieuwbouw in het binnengebied
- Gedeeltelijke onderkeldering van de nieuwbouw

De beoogde planingrepen, die beschouwd kunnen worden als ingreep in de bodem, zijn de sloop van de 20ste-eeuwse paviljoenen en de realisatie en onderkeldering van het nieuwbouwwolume. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze ingreep betrekking heeft (ca. 5.792,87 m²) de 3000m² overschrijdt buiten een vastgestelde archeologische zone, moet in het kader van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet voorafgaand aan een bouwvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet).

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het doel van de archeologienota is nagaan in hoeverre het archeologisch archief, dat potentieel aanwezig is op een terrein, is bedreigd door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven. Ten eerste wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten. Ten derde wordt nagegaan wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten.

De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de opdrachtgever. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek; in situ bewaring of vrijgave van het terrein.

2.1 GEPLANDE WERKEN

In opdracht van AG Stedelijk Onderwijs bouwt AG VESPA een nieuwe school voor secundair onderwijs, het stedelijk Lyceum Deurne – Lakbors. Deze site maakt deel uit van een totaalproject waarin een herorganisatie van 4 vestigingen van het Stedelijk Onderwijs in Deurne gepland wordt. Organisatorisch gaat het om een nieuwe vestiging waar een aantal leerlingen van drie reeds bestaande scholen zal worden samengebracht.'

De bouw van een nieuwe school zal gepaard gaan met een nieuwbouw op het binnengebied, waar zich momenteel losse 21ste -eeuwse paviljoenen bevinden die als ongeschikt werden beschouwd bij de laatste doorlichting.

Hiernaast zal het oudere pand aan de straatkant (oude cinema van 1920) binnenin grondig gerenoveerd worden. Ook zal er een nieuwe parking worden aangelegd op twee aanpalende percelen.

Nieuwbouw:

Bij de werken hoort naast de afbraak van de bestaande paviljoenen in het binnengebied aan de Lakborslei ook de bouw van een groot nieuw gebouw van met twee verdiepingen boven een onderkelderde gelijkvloers verdiep. Er wordt gewerkt met een fundering van mortelschroefpalen.

Het kelderverdiep heeft een oppervlakte van 1.585m² en een diepte van -3,96mMV. Het zal een grote sportzaal en verschillende praktijk- en theorielokalen huisvesten en verschillende andere lokalen die deze functies ondersteunen zoals sanitaire voorziening, kleedkamers enz..

Het gelijkvloers heeft een gepland oppervlakte van 2.297m². Hierbij zal voor de niet onderkelderde delen van het onderzoeksgebied afgegraven worden tot op een diepte van -1,2mMV. De funderingen voor deze delen zorgen lokaal hierbij voor een verstoring tot op -4mMV.

Boven de het gelijkvloers worden vervolgens nog twee verdiepingen geplaatst. Deze hebben echter geen direct invloed op het bodemarchief en zullen aldus niet verder besproken worden.

Renovatie gebouw straatkant:

De renovatie van het bestaande gebouw aan de straatkant zal gepaard gaan met de uitbreiding van de kelderverdieping en de herinrichting tot klaslokalen. De bestaande kelder met een oppervlakte van 229 m² en een diepte van -1,71mMV zal uitgebreid worden tot een oppervlakte van 253m².

Aanleg parkeerterrein:

Om de parkeernood van de schooluitbreiding op te vangen werd er geopteerd om op twee aanpalende percelen een parkeerterrein op te richten. Deze zijn momenteel reeds bebouwd met garageboxen van het klassieke type, deze zullen afgebroken worden om plaats te maken voor een moderne variant. De hiervoor benodigde werken gaan als volgt. Eerst worden de bestaande garageboxen afgebroken en het terrein afgegraven tot op een diepte van -0,50mMV en zeer lokaal tot op -0,80mMV voor de funderingsbalken en de nieuwe rioleringaansluiting. De funderingsbalken zullen een maximale lengte hebben van 5,60m en een breedte van 60cm.

Vervolgens wordt het afgegraven gebied heraangelegd met betonverharding en worden er halfopen constructies op geplaatst die de voertuigen eronder tegen neerslag moeten beschermen.

2.2 AFWEGING STRATEGIE

Een afweging van de mogelijkheden en te verwachten resultaten van aanvullend vooronderzoek zonder ingreep in de bodem (archiefonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering) doet besluiten dat deze technieken niet geschikt zijn voor deze situatie. De vooropgestelde werken zijn namelijk van die aard dat ernstige bodemverstoring verzekerd is. Het voordeel van aanvullend vooronderzoek zonder ingreep van de bodem wordt dan ook zo klein dat de baten niet opwegen tegenover de kosten.

- Geofysisch onderzoek kent op zijn beurt weinig slaagkansen omdat het geen uitspraken kan doen over de bewaringstoestand van archeologische sporen en vondsten. Geofysisch onderzoek zou in deze context enkel gericht kunnen zijn op indicaties voor de aanwezigheid van archeologisch resten. Indien deze zo worden aangetroffen zal er, vanwege aard van de vooropgestelde werken, toch verder onderzoek moeten plaats met ingreep in de bodem.
- Veldkartering is enkel bruikbaar in zones waar de zichtbaarheid van het oppervlak goed is, en waar bij voorkeur al een zekere verstoring van dit oppervlak is gebeurd, waardoor archeologisch materiaal naar de oppervlakte is gebracht (bv. beakkering).¹ Dit is niet het geval voor het onderzoeksgebied dat op het moment van schrijven nog bebouwd en verhard is.

Rekening houdend met de aard en complexiteit van het vermoedelijke archeologische bodemarchief en de verwachte bewaring van de archeologische resten wordt er aldus geopteerd voor een prospectie met ingreep in de bodem (proefsleuven).

Er werd verder niet gekozen voor de aanleg van proefputten. Deze methoden zijn uitermate geschikt om een complexe verticale stratigrafie optimaal te analyseren, maar zijn niet terreindekkend. Omdat de exacte locatie van mogelijke archeologische resten nog niet gekend is, dienen deze eerst gelokaliseerd te worden. Deze methode is niet geschikt voor het lokaliseren van structuren vanwege de beperkte omvang en de beperkte horizontale spreiding.

De geplande werken zullen een impact hebben op de archeologische lagen van het bodemarchief. Het doel van dit onderzoek zal succesvol zijn bereikt als op basis van een representatieve sampling (de facto 12.5% oppervlakte) van het terrein door middel van proefsleuven voor het volledige terrein onderzoeksvragen zijn beantwoord.

Ondanks de geringe verwachting voor de aanwezigheid van steentijd artefactsite willen wij erop wijzen dat de uitvoerder van het proefsleuven onderzoek rekening dient te houden met de bepaling over “steentijd artefactsites” uit hoofdstuk 8.1.6.8,2° van de Code van Goede Praktijk versie 2.0 p.71. Dit te allen tijde conform de Code van Goede Praktijk.

¹ Veldkartering,
https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_technieken/terre_inevaluatie/veldkartering

3 TOEPASSINGSGEBIED

Dit programma van maatregelen is van toepassing op het oorspronkelijke studiegebied, zoals het gepresenteerd werd in het “Verslag van resultaten.

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2017J356
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO NV.
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/0167
Naam + adres onderzoeksgebied	
- straat + nr.:	Lakborslei 339
- postcode :	2100
- fusiegemeente :	Deurne
- land :	België
Lambercoördinaten (EPSG:31370)	
Kadaster	
- Gemeente :	Antwerpen
- Afdeling :	ANTWERPEN 28 AFD/DEURNE 2 AFD/
- Sectie :	A
- Percelen :	0077/00N002, 0076/00K000, 0075/00R003, 0075/00C004
Onderzoekstermijn	September – Oktober 2017
Thesaurus	Bureauonderzoek, Deurne, Perceel, Bebouwde zone, Zandleemgronden, Steentijd, Metaaltijden, Middeleeuwen, Nieuwe tijd, Nieuwste tijd, Stedelijke context

Tabel 1: Administratieve gegevens van de terreinen waarop dit programma van maatregelen van toepassing is.

4 VOOROPGESTELDE STRATEGIE

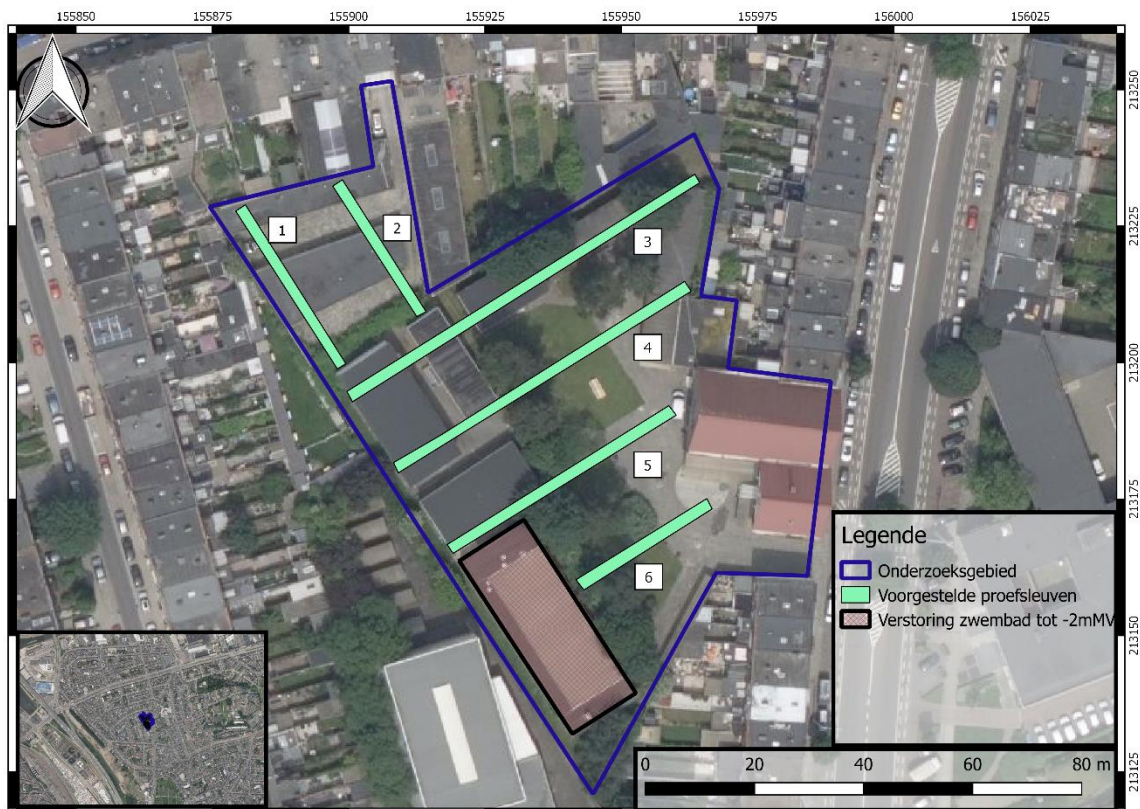
Het bureauonderzoek toonde aan dat het archeologische potentieel van het onderzoeksgebied niet in die mate ontkracht kan worden dat een vrijgave van het terrein kan worden geadviseerd. Vanwege de verregaande bodemverstoring die gepaard gaat met de geplande werken wordt er dan ook geadviseerd om verder vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuvenonderzoek. (zie 2.2. Afweging strategie) Daar het terrein momenteel nog grotendeels bebouwd en verhard is zal dit vooronderzoek in uitgesteld traject plaatsvinden.

4.1 SLOOP VAN BESTAANDE BEBOUWING EN ROOIE VAN BOMEN

Voor het proefsleuvenonderzoek kan worden aangevangen moet eerst het terrein vrijgemaakt worden van gebouwen, verharding en begroeiing (indien deze niet bewaard blijven).

De sloop van deze verharding en bebouwing mag enkel gebeuren tot op het niveau van het maaiveld en onder geen beding de nog niet verstoorte ondergrond onder het maaiveld verstoren. Bij het rooien van bomen moet, na het kappen van de stam, de resterende stronk uitgefreesd worden zodat het bodemarchief niet verder verstoord wordt dan de initiële bodemverstoring, veroorzaakt door de wortelgroei.

4.2 PROEFSLEUVENONDERZOEK

Figuur 1: Situering van de voorgestelde proefsleuven op het onderzoeksgebied. (bron: Geopunt 2017)

4.2.1 AFWEGING

Bij het bepalen van de nodige maatregelen in het vervolgonderzoek wordt eerst een antwoord gegeven op volgende richtvragen:

- Is het **mogelijk** om proefsleuvenonderzoek uit te voeren op dit terrein?
→ JA
- Is het **nuttig** om deze methode toe te passen op dit terrein?
→ JA: Proefsleuven laten toe om archeologische waarden van na de sporensites te registreren.
- Is het gebruik van deze methode overdreven **schadelijk** voor het bodemarchief?

HET ANTWOORD OP DEZE VRAAG IS DUBBEL

→ JA: Deze methode vraagt een ingreep in de bodem waardoor het bodemarchief plaatselijk verstoord tot vernietigd wordt.

→ NEE: Proefsleuvenonderzoek is de aangewezen methode voor het evalueren van de archeologische aard en waarde van een terrein indien geen steentijdresten te verwachten zijn. Deze methode beperkt immers de bodemingrepen tot een minimum terwijl grondsporen opgespoord kunnen worden.

- Is het **noodzakelijk** om deze methode toe te passen op dit terrein, rekening gehouden met een kosten-baten afweging?
→ JA: Indien met eerdere genoemde en uitgevoerde methoden de aan- of afwezigheid van sporen en/of vondsten niet kan worden vastgesteld, is het nodig om een proefsleuvenonderzoek uit te voeren om hier alsnog een idee van te krijgen.

Een proefsleuvenonderzoek biedt de mogelijkheid tot het achterhalen van eventuele aanwezige sporen en hun aard, omvang en archeologische waarde. Het houdt een statistisch verantwoorde steekproef in van het terrein dat zal opengelegd worden in de vorm van sleuven met een breedte van 2m.

4.2.2 ONDERZOEKSVRAGEN

De onderzoeksvragen die dienen beantwoord te worden, zijn:

- Welke zijn de waargenomen horizonten? Geef een beschrijving en duiding? In het geval van ontbrekende horizonten: wat verklaart dit?
- Zijn er indicaties voor erosie of ophogingslagen? En wat is het effect ervan op het archeologisch erfgoed (bewaring)?
- Zijn er sporen aanwezig en zijn deze van natuurlijke of antropogene oorsprong? Geef een beschrijving en duiding.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Bevatten de sporen archeologisch materiaal (belangrijk met het oog op datering)? Zo ja, welk (materiaal, datering, ...)?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

- Gaat het om losse sporen, zonder ruimtelijke samenhang, of maken ze deel uit van één of meerdere structuren? Geef een interpretatie en voorzie argumentatie.
- Kunnen, op basis van het sporenbestand, archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden? Voorzie hierbij argumentatie.
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? Is behoud *in situ* mogelijk? Als blijkt dat dit niet het geval is:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Waarop moet specifiek gelet worden tijdens het vervolgonderzoek, zowel op methodologisch als strategisch vlak?
 - o Welke onderzoeksvragen dienen tijdens het vervolgonderzoek beantwoord te worden?
 - o Is voor het beantwoorden van deze vragen aanvullend natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk? En welk type staalnamen, inclusief hoeveelheid, is hiervoor noodzakelijk?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van het kasteel Lakbors? Zijn deze terug te koppelen aan het eerder uitgevoerde bureauonderzoek?
- Sluiten de resultaten van het bureauonderzoek aan bij de observaties van het onderzoek?
- Zijn er architecturale resten vergelijkbaar met resten uit de nabije omgeving?
- Is de bodemopbouw intact?
- Zijn er aanwijzingen dat het oorspronkelijk bodemarchief reeds werd verstoord? Zo ja, kan deze verstoring worden afgebakend?
- Geven de onderzoeksresultaten voldoende motivatie voor verder onderzoek?

4.2.3 STRATEGIE

Tijdens het proefsleuven wordt gepoogd een beperkt, maar representatief deel van het terrein te onderzoeken. Hiervoor wordt een met een standaard dekkingsgraad van maximaal 12,5% (10% sleuven en 2,5% kijkvensters) voorgesteld. Op die manier wordt het mogelijk uitspraken te doen over de archeologische waarden van het volledige terrein. Opgemerkt moet worden dat bij de berekening van de dekkingsgraad het voorgebouw dat blijft staan en het vroegere zwembad dat reeds verstoord is tot -2mMV niet meegerekend zijn. De strategie en de wijze van uitvoering en registratie, dienen conform te gebeuren met de voorschriften van de Code Goede praktijk.

De sleuven worden aangelegd volgens de Code van Goede Praktijk (CGP 8.6.) en zullen steeds getrapt zijn:

1. Proefsleuf 1 (2m x 34,5m) zal volgens een noordwestelijk-zuidoostelijke as aangelegd worden.

2. Proefsleuf 2 (2m x 28,5m) zal volgens een noordwestelijk-zuidoostelijke as aangelegd worden parallel met proefsleuf A.
3. Proefsleuf 3 (2m x 75m) zal volgens een noordoostelijke-zuidwestelijke as aangelegd worden, parallel met proefsleuf d, e en f.
4. Proefsleuf 4 (2m x 63m) noordoostelijke-zuidwestelijke as aangelegd worden, parallel met proefsleuf c, e en f.
5. Proefsleuf 5 (2m x 48m) noordoostelijke-zuidwestelijke as aangelegd worden, parallel met proefsleuf c, d en f.
6. Proefsleuf 6 (2m x 28m) noordoostelijke-zuidwestelijke as aangelegd worden, parallel met proefsleuf c, d en e.

4.3 ONDERZOEKSTECHNIKEN

4.3.1 AANLEG VLAK

Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven(cf. Code van Goede Praktijk). Er wordt gestreefd naar een maximale afstemming van kranen en grondverzet enerzijds en opgravingsploeg(en) anderzijds. Er moeten maatregelen genomen worden tegen overlast door regen- en/of grondwater, die niet schadelijk zijn voor het bodemarchief. De sleuven zullen een breedte van 2m hebben en waar nodig zullen deze aangevuld worden met kijkvensters en eventueel met sonderingen zodat een goed overzicht verkregen wordt van aangetroffen sporen. Op die manier wordt een conventionele dekkingsgraad van 12.5% bereikt (conform CGP).

De sleuf wordt aangelegd tot op de maximale diepte van de bodemingrepen. Hierbij wordt een kraan met tandeloze kraanbak, begeleid door een erkend archeoloog. Deze zal er tevens op toezien dat aangetroffen sporen worden geregistreerd conform CGP ten einde zoveel mogelijk informatie omtrent aard en datering te extraheren.

De afgraving gebeurt door een graafmachine, met kantelbak waarvan de bakbreedte minstens 1.8 m bedraagt. Er worden kleinere graafbakken of een mini-graver voorzien om puinvullingen/ verstoringen machinaal te verwijderen. Opendgelegde opgravingsvlakken mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel. Hier wordt rekening gehouden met de veiligheidsvoorschriften met betrekking tot het graven van putten.

De proefputten worden overeenkomstig de aangetroffen sporen en structuren aangelegd in verschillende niveaus tot op de natuurlijke bodem en worden dan ook beschouwd als een beperkte opgraving. Hierbij dienen de proefputten minimaal 1m breed te zijn in het onderste niveau. De bestaande verhardingspakketten worden weggenomen. Hierna wordt onder archeologische begeleiding laagsgewijs afgegraven. De diepte wordt bepaald door de diepte van de afdekkende lagen.

Indien meerdere vlakken moeten worden aangelegd, wordt het bovenliggende vlak steeds volledig afgewerkt vooraleer verdiept wordt. Stenen structuren worden niet uitgebroken tenzij dit noodzakelijk is voor het verder onderzoek.

4.3.2 REGISTRATIE

Alle aangetroffen sporen en structuren worden geregistreerd overeenkomstig de bepalingen van de CGP. Alle putwandprofielen worden opgeschoond en het meest relevante profiel wordt geregistreerd overeenkomstig de CGP, teneinde zoveel mogelijk informatie omtrent de aard, bewaring, stratigrafie en datering te bekomen.

Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Archeologische sporen worden na profielregistratie en staalname steeds in hun geheel uitgegraven. Kleinere structuren (o.a. greppels en paalkuilen) worden manueel uitgehaald. Diepe grachten en diepe kuilen kunnen machinaal uitgegraven worden.

Metaalvondsten worden ingezameld bij spoorbewerking. Ingezaamde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezaamde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

Muren worden in detail gedocumenteerd in functie van de identificatie van fundering en opgaand muurwerk, bouwnaden en dergelijke meer. Van muren worden enkel de omtrek, bouwnaden en eventuele negatieve indrukken ingetekend. Baksteenformaten worden genoteerd (lengte x breedte x dikte). Muren worden in hun geheel en in delen volledig gefotografeerd, frontaal, met overlapping in de foto's. Van de mortel van elke niet dateerbare muur worden stalen genomen voor datering. Indien de mortelhoutskool bevat, wordt er minstens 1 staal genomen; hierbij wordt er op gelet dat de houtskool voldoende groot is. Indien de mortel geen houtskool bevat, worden er minstens 3 stalen genomen.

Vloeren worden in detail gedocumenteerd in functie van gebruikssporen en resten van er op of in gebouwde constructies (binnenmuren, doorgangen, negatieve sporen, ...). Vloeren worden minstens in hun geheel gefotografeerd. Bij een vloer met een bepaald patroon worden detailfoto's genomen met schaallat. Een vloer met decoratieve tegels dient in detail te worden ingetekend en gefotografeerd. Deze tegels (ook de niet-decoratieve wanneer ze deel uitmaken van de decoratieve vloer) moeten gerecupereerd worden en krijgen een nummer dat op het detailplan wordt aangeduid. Bij de recuperatie van de tegels worden de nodige conservatiemaatregelen in acht genomen. Alle eco- en artefacten in een opmaak laag worden ingezameld.

Indien er grachten aangetroffen worden, dienen voldoende profielen gemaakt te worden. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Ondiepe grachten worden volledig opgegraven waarbij eventuele vondsten geregistreerd worden. Het inzamelen van vondsten gebeurt per grachtsegment zodat spatiale analyse van de vondstenverspreiding mogelijk is. Bij het aantreffen van diepe en/of omvangrijke grachten (vestinggrachten, walgrachten, ...) wordt een eerste vlak aangelegd en geregistreerd op het niveau waar de insteek zichtbaar wordt. Grondsporen andere dan de gracht worden gecoupeerd en afgewerkt. De vulling van de gracht wordt onder toezicht van de veldwerk leider (machinaal) laagsgewijs (in lagen van hoogstens 5cm) verwijderd tot de maximale diepte van de gracht zichtbaar is. Daarbij wordt het vlak systematisch gecontroleerd op vondsten en gescreend met een metaaldetector. Bij het aantreffen van opvallende vondstconcentraties of schijnbaar intacte recipiënten wordt manueel verder gewerkt. Vondstmateriaal wordt steeds stratigrafisch of per diepteniveau ingezameld. Bij het verwijderen van de vulling dient tevens speciale aandacht besteed te worden aan het herkennen en registreren van houten en andere structurele elementen die deel uitmaakten van zowel de bouw als de werking van de gracht. Voorts wordt de nodige aandacht besteed aan restanten van bruggen en bouwwerken die aan de gracht

grensden. Op zulke plaatsen worden bijkomende monsters genomen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Indien de onderkant van de gracht niet bereikt kan worden, dient het grachtprofiel aangevuld te worden door middel van boringen om de 50 cm. Hierbij wordt er tot minstens 20 cm in de moederbodem geboord.

Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek en dateringsonderzoek. Bij het couperen van waterputten wordt er zorg voor gedragen dat de volledige waterput met insteekkuil wordt gecoupeerd, rekening houdend met de wetgeving inzake veiligheid. Indien sprake van een bewaarde bekisting of stenen mantel, dient deze vrijgelegd te worden en in detail te worden geregistreerd. Bij het couperen van beerputten, wordt de coupe op de kleinst mogelijk werkbare oppervlakte gezet opdat men de verschillende lagen goed kan onderscheiden en apart kan volgen. De bewaarde houten of stenen putstructuur zelf dient in detail geregistreerd worden betreffende de constructiewijze, de situering van het stortgat en een eventuele fasering.

Uit heterogene puin –en/of ophogingspakketten worden enkel diagnostische en/of uitzonderlijke vondsten verzameld. Stalen genomen in het kader van natuurwetenschappelijk onderzoek worden eerst gewaardeerd (assessment).

4.3.3 RAPPORTAGE

De determinatie van de vondsten gebeurt volgens bestaande en algemeen aanvaarde typologische classificatiesystemen, met verwijzing naar het gehanteerde systeem. De resultaten van het natuurwetenschappelijk onderzoek worden bestudeerd in relatie tot de contexten waaruit de stalen genomen zijn en de interpretaties die zijn ontstaan tijdens het veldwerk worden bijgesteld.

Het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methode dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

4.4 CRITERIA VOOR HET NIET UITVOEREN VAN DE VOORZIENE ONDERZOEKSMETHODEN

Indien tijdens het veldwerk van de in het programma van maatregelen besproken onderzoeksmethodes wordt afgeweken, op basis van de inzichten uit het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering.

4.5 VOORZIENE AFWIJKINGEN TEN AANZIEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Afwijkingen ten aanzien van de CGP worden niet voorzien. Indien er tijdens het uitvoeren van het veldwerk toch redenen hiervoor zijn, dan worden deze beschreven en met verantwoording opgenomen in het verslag van resultaten.

5 UITZONDERINGSMODALITEITEN

Criteria die gehanteerd zullen worden om te bepalen in welke situaties bepaalde onderzoekshandelingen alsnog niet uitgevoerd moeten worden, zijn hier niet van toepassing.

5.1 COMPETENTIES

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder auspiciën van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider beschikt over voldoende ervaring in stedelijke contexten in Vlaanderen en Antwerpen in het bijzonder. Minimaal dient hij/zij 10 vooronderzoeken te hebben geleid in stedelijke contexten, aangetoond via CV. Vanwege de aanwezigheid van historische bebouwing is het sterk aangeraden dat deze over kennis beschikt van bouwhistorisch onderzoek / muurarcheologie.
- twee assistent-archeologen, hij/zij heeft minstens 5 vooronderzoeken uitgevoerd in stedelijke contexten, aangetoond via CV.

Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet, onder toezicht van de erkende archeoloog. De erkende archeoloog voor dit project heeft ruimte ervaring met stadskernarcheologie en in het bijzonder met archeologie van de stad Antwerpen.

5.2 RISICOFACTOREN

Voor de proefsleiven worden geen bijkomende risico's verwacht. Uitvoerend personeel die werkzaamheden uitvoeren in de nabije omgeving van een draaiende graafmachine moeten visueel duidelijk herkenbaar zijn zoals gebruikelijk. De veiligheidsvoorschriften voor werken op een werf moeten in acht genomen worden evenals het werken in diepe putten.

5.3 VONDSTEN

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het vooronderzoek met ingreep in de bodem conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Bij de start van de werfbegeleiding worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van de vondsten plaats.

6 BIBLIOGRAFIE

Terreinevaluatie: Veldkartering, Onroerende Erfgoed.

https://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_tech_nieken/terreinevaluatie/veldkartering. (laatst bezocht 5 september 2017)